

ZAKLJUČNA BILJEŠKA

Prije nego što čitatelj zaklopi knjigu, dobro bi bilo da pročita i ovih nekoliko redaka. Većina tekstova objavljena je u knjizi po prvi puta. Ti su tekstovi, razumije se, zaključeni uoči predaje rukopisa nakladniku, dakle nekoliko mjeseci prije tiska, pa s prilično sigurnosti mogu tvrditi da su u njima navedene činjenice i danas takve, odnosno da većih promjena u međuvremenu nije bilo. Dio tekstova, međutim, objavljen je ranije u Matičinoj periodici i u knjizi se donosi u izvornom obliku, tek s ponekim stilskim poboljšanjem. Kako je od prve objave takvih tekstova proteklo prilično vremena, dužan sam upozoriti čitatelje da pojedini u tekstu navedeni detalji danas više ne odgovaraju stanju na terenu. Tekst o otoku Vrgadi objavljen je u časopisu *Hrvatska revija*, u broju 2 iz 2008. U međuvremenu otok je vodovodom povezan s kopnom, što je velika promjena koja značajno utječe na uvjete života. Stara seoska cisterna više nije glavni izvor pitke vode. Porastao je i broj turista tijekom ljeta pa je plaža koju smo nekoć koristili za kupanje za naš ukus postala pretrpana. Nasreću, na otoku se još uvijek nađe i drugih mjesta, zasad još uglavnom dovoljno mirnih izvan domašaja dnevnih kupaca što dolaze na otok. I najnovije, vrgadinska ribarska zadruha nabavila je 2018. novi linijski brod, mnogo veći i moderniji od starih drvenih „veza“, brodova koji su desetljećima povezivali otok s kopnom. Tekst o Blacima objavljen je također u

Hrvatskoj reviji, u okviru tematskoga bloka posvećenoga bračkim svećeničkim pustinjama u broju 2 iz 2010. U Blacima, koliko mi je poznato, većih promjena nije bilo osim što je pustinja upisana na pristupnu listu za UNESCO-ov Popis svjetske kulturne baštine. O tome imam podijeljene misli – s jedne strane mi je drago jer su Blaca mjesto iznimne ljepote i uzbudljive povijesti, a s druge strane sam zabrinut da i njih ne preplave mase turista kao što se događa na nekim drugim mjestima na našoj obali. Objavljen je i to prilično davno i zapis o kreševskom samostanu, u jednome od samo dva broja *Hrvatskog tjednika*, izašla 1991. u nažalost neuspjelom pokušaje obnove slavni Matičinih novina iz 1971. U tekstu spomenuti fra Stjepan Buljan, čuvar tajni kreševskoga samostana, umro je 2001. Naposljetku, objavljen je i tekst o gostionici kraj bečkoga Groblja bezimernih, i to u okviru tematskoga bloka o grobljima u *Hrvatskoj reviji* u broju 3 iz 2008. Moje društvo nastavilo je posjećivati gostionicu i nakon što je tekst objavljen, sve dok se naposljetku 2017. nismo na svoje oči uvjerali da je gostionica ne privremeno zatvorena nego da jednostavno više ne postoji. Na njezinu mjestu, naime, zatekli smo hrpe naslaganih drvenih trupaca. I to je dokaz da novo vrijeme ne donosi uvijek samo napredak i boljitak.